

Етап процесуального оформлення результатів розслідування починається з аналізу зафіксованих у перерахованих документах усіх обставин у справі та завершується складанням протоколу про адміністративне правопорушення. Саме протокол є процесуальним документом, що фіксує закінчення розслідування [2, с. 419; 4, с. 207]. На думку В.К. Колпакова на практиці складання протоколу фактично і юридично виглядає адміністративним розслідуванням, а з огляду на те, що саме він у багатьох випадках виступає первісним документом щодо порушення справи, то стають зрозумілими труднощі по розмежуванню зазначених стадій [2, с. 415; 3, с. 25; 4, с. 199; 8, с. 12].

Слід зауважити, що на відміну від усталеного погляду в українській доктрині адміністративного права на адміністративне розслідування як на обов'язкову окрему стадію провадження у справах про адміністративні правопорушення (або частину стадії порушення справи), в новітньому адміністративно-деліктному законодавстві деяких країн СНД, зокрема, Азербайджанської Республіки (ст. 102 КАРпАП від 29.12.2015 р. № 96-VQ), Республіки Таджикистан (ст. 747 КРТпАП від 31.12.2008 р. № 455), Російської Федерації (ст. 28.7 КРФпАП від 30.12.2001 р. № 196-ФЗ) адміністративне розслідування (зокрема, і щодо правопорушень у сфері оподаткування) закріплено лише як факультативну стадію вказаного провадження у разі необхідності проведення експертиз чи інших процесуальних дій, що потребують значного часу. На нашу думку, наведений досвід країн СНД щодо чіткого законодавчого закріплення адміністративного розслідування як окремої стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення по так званих “складних” справах про адміністративні правопорушення (зокрема, про адміністративні правопорушення фізичних осіб у сфері оподаткування) має бути запозичений до законодавства України та реалізований у проекті Кодексу України про адміністративні проступки.

Список використаних джерел

1. Іщенко В. В. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері оподаткування: сучасні доктринальні підходи. *Вісник Академії адвокатури України*. Київ: Видавничий центр Академії адвокатури України, 2011. Число 2 (21). С. 229–231.
2. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 528 с.
3. Колпаков В. Структура адміністративно-деліктного процесу. *Юридична Україна*. 2005. № 4 (28). С. 23–30.
4. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 256 с.
5. Коломоєць Т. О. Органи адміністративно-штрафної юрисдикції в Україні: деякі аспекти реформування. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 1998. № 2. С. 55–64.
6. Производство по административным правонарушениям: учеб. пособие / Д. Н. Бахрах, А. С. Телегин, Г. И. Никитушев и др.; отв. ред. Д. Н. Бахрах. – Свердловск, 1986. – 78 с.
7. Колпаков В. К., Кузьменко О. В. Адміністративне право України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
8. Колпаков В. Теоретичний вимір законодавчого регулювання порушення справи про адміністративний проступок. *Право України*. 2005. № 2. С. 10–14.

**Старший викладач кафедри
правознавства Полтавського
університету економіки і торгівлі,
кандидат юридичних наук**

Капічон Ольга Григорівна

**УЧАСТЬ АКАДЕМІКА В.В. КОПЕЙЧИКОВА У ПІДГОТОВЦІ КОНСТИТУЦІЇ
УКРАЇНИ 1996 р.**

Для розвитку української юридичної науки та правозастосовної практики,

удосконалення законодавчої бази важливе значення має дослідження та наукове осмислення інтелектуальної спадщини, що залишили за собою науковці попередніх поколінь, які здійснювали теоретичні та прикладні дослідження у галузі правознавства, що покликані забезпечувати розвиток та процвітання правової держави. До числа таких вчених належить доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, Заслужений діяч науки і техніки України Володимир Володимирович Копейчиков (17.11.1923 – 09.06.2002 рр.), який є знаною і визначною постаттю для України. Його наукова спадщина заслуговує детального висвітлення, оскільки цінність досліджень вченого залишається запитаною сьогодні й слугує розвиткові історико-правової науки й інших юридичних наук в Україні.

Багатогранність таланту визнаного правознавця характеризується широким колом його наукових інтересів. Цілком заслужено про теоретичне і практичне значення та актуальність наукових праць вченого, зокрема проблематики захисту прав людини та механізму їх реалізації, конституціоналізму, правової держави, механізму державного функціонування та розвитку місцевого самоврядування, ідеї народовладдя, формування громадянського суспільства та національної ідеї українців доби незалежності, йшла мова в публікаціях вітчизняних вчених-правознавців. У своїх працях акцентували увагу на вищезазначених проблемах Гусарев С. Д., Заяць Н. В., Калиновський Б. В., Колодій А. М., Крупчан О. Д., Пендюра М. М., Тихомиров О. Д., Цвік М. В. та ін.

Яскравою сторінкою наукової спадщини є його участь у підготовці написання Конституції України 1996 р. Слід сказати, що розробка Основного Закону України була надзвичайно кропіткою. Формування законодавчої бази молодій державі, яка стояла на роздоріжжі обрання подальшого курсу свого розвитку, було досить делікатним і відповідальним завданням. Адже яке підґрунтя закласти в основу становлення правової системи, таким чином і надалі буде розвиватися сама країна. Пріоритетність прав людини, народовладдя, суверенітет держави, верховенство права заклали підвалини нової Конституції незалежної України.

Серед плеяди українських правознавців вирізняється постать великого вченого, визнаного педагога В. В. Копейчикова [1, с. 3]. Він був не лише патріотом України, а й активним учасником правотворчих процесів держави. Тому абсолютно логічним є те, що така особистість доклала чимало зусиль до розроблення нині чинної Конституції України 1996 р.

Питання прийняття Основного Закону було наріжним каменем існування самої держави. Застаріла, недосконала Конституція УРСР 1978 року не витримувала жодної критики. Вносити поправки до Основного Закону вже неіснуючої країни не було сенсу. Прийняття Декларації про державний суверенітет 16 липня 1990 року [2], а згодом і проголошення Акта незалежності України [3] знаменували кінець тоталітарного режиму та початок власного шляху розвитку.

Академік В. В. Копейчиков як член Робочої групи Конституційної комісії був задіяний у конституційному процесі ще з 1990 р. і пройшов весь нелегкий шлях розробки законодавчої системи держави. У своїй роботі над проектом Конституції України 1996 р. вчений керувався принципом наукового базису та інтересів людини. Ключові позиції науковця при розробці проекту Основного Закону 1996 р. тезисно можна сформулювати так:

- Україна – президентсько-парламентська республіка з двопалатним парламентом;
- державною мовою є українська, яка фіксує ідентичність нації;
- надання депутатської недоторканості виключно на період сесії Верховної Ради України, за умови, що в цей час народний обранець не був затриманий на місці злочину;
- рівноправність і захист усіх форм власності;
- заміна формулювання «безпека держави» на «національна безпека»;
- життя людини – найвища цінність (вчений стояв на цивілізаційних позиціях

відміни смертної кари);

- партійний плюралізм;

- оптимальне поєднання унітаризму та регіоналізму, гарантованих Конституцією України.

Будучи гуманістом по суті, він стояв на позиціях першочерговості прав людини, рівності всіх громадян перед законом і судом. Відстоював інтереси держави, її розвитку та процвітання, жорстко критикував лобістів олігархів. Був прихильником унітарної держави з широкими повноваженнями регіонів. Саме в гармонійному симбіозі унітаризму і регіоналізму в межах чинного законодавства академік В. В. Копейчиков вбачав подальший розвиток держави, її суверенітету та цілісності. Наполягав на президентсько-парламентській формі правління, оскільки розпорошення влади в молодій і нестабільній країні загрожувало її розпаду ще на етапі розбудови. Будучи прогресивним науковцем, майбутню Україну академік В. В. Копейчиков бачив серед країн Європи з ринковою економікою, застерігаючи не повертатися до ярма планової економіки СРСР [4, с. 15].

Наріжним каменем дискусії конституційного процесу виявилось питання корінної або титульної нації. Для п'ятої колони в політичній верхівці було неприйнятним визнання українців як нації з багатовіковою історією, аутентичними традиціями, самобутньою культурою. Свої переконання гідності формування окремої нації українців В. В. Копейчиков доводив існуванням неповторності національної ідеї. Так, законодавство держави повинно базуватися не лишень на правових нормах і юридичних догматах, а перш за все враховувати духовні істини народу: самоповагу, соборність, християнські цінності, й, звісно, історичне підґрунтя. Україна не просто заслужила свою національну державу, а виборола її кров'ю впродовж багатьох століть.

Говорячи про національність, не можна не згадати проблему мовного питання, яке було також ключовим і неабияк дискусійним. Багато хто наполягав на законодавчому закріпленні двох офіційних мов: української та російської. Але якщо розглядати цю проблему з позиції толерантного ставлення до державної мови національних меншин, тобто росіян, то ігноруються мовні цінності інших націй, що проживають на території України, а їх понад сто. В. В. Копейчиков упевнено обстоював позиції єдиноначальності мовного питання. Він вважав неприйнятним закріплення на державному рівні офіційного статусу будь-якої іншої мови, окрім української, оскільки йшлося про остаточне завершення процесу її багатолітнього пригноблення [5, с. 15]. Так, за відсутності голосу народу нема і його самого.

Після прийняття Конституції України 28 червня 1996 р., дебати про її зміну точаться і нині. Багато пропозицій вченого були взяті до уваги, однак деякі положення так і залишилися декларативними, особливо в частині рівності громадян перед законом і судом. Позиція вченого щодо зміни положень статті 80 Конституції України, що стосується депутатської недоторканості, не втрачає своєї актуальності, проте, на жаль, залишається нереалізованою. Тема, яка постійно обговорюється перед виборами і так же затихає після них, як і ті, що стосувалися розширення прав регіонів та законодавчо закріпленого механізму захисту прав людини. Це ті реальні проблеми, що піднімав вчений і які потребують осмислення та реалізації на сучасному етапі розбудови України.

Конституційний процес проходив надзвичайно тяжко. Фактори, які на нього впливали були не лише зовнішніми. Більшою мірою самі творці Основного Закону гальмували цей процес. Вважаючи неприйнятним поступатися власним інтересам перед державними, деякі члени елітарної верхівки робили все можливе аби затягнути процес прийняття Конституції України на довгі 5 років. І їм це вдавалося. Але завдячуючи тим, хто завзято відстоював позиції національної єдності й свідомості, Україна є на сьогодні конституційною державою.

Пройшло лишень два десятиліття після офіційного прийняття Конституції

незалежної України, а її вже тричі змінювали, підлаштовуючи під амбіції нових правителів. Нині діюча Конституційна комісія є обмежено легітимною при підготовці нової Конституції України, адже вона є найвищим загальнодержавним законом. На жаль, держава на сьогодні не є цілісною. АР Крим нині підступно, з грубим порушенням міжнародного права є анексований Росією, а частина Донецької і Луганської областей - підконтрольні російсько-терористичним військам. Прийняття Основного Закону в той час, коли його дія не поширюється на всю територію України, є певною мірою передчасним рішенням. На наш погляд потрібно внести зміни до нині діючої Конституції України, а також прийняти необхідні органічні закони.

Задля оптимізації тексту і норм Основного Закону, чинного на даний момент, 3 березня 2015 року Президент України П.Порошенко підписав Указ «Про Конституційну Комісію». Дійсно, назвати всі положення Конституції України повністю обґрунтованими і вірними не можна. Але попередні спроби зміни Основного Закону не увінчалися успіхом. Як висловлювався академік В.Копейчиков: «Конституція за своїм значенням і роллю не може слугувати засобом у боротьбі різних політичних сил. Сила самої Конституції, її політичне значення перш за все в її стабільності, послідовності у здійсненні її настанов»[6, с.4].

Еволюція його поглядів та ідей у різних сферах правового поля і дійсності пройшла тернистий шлях від члена Комуністичної партії Радянського Союзу до визнаного громадського та державного діяча України. Його дослідження випереджали час, а учні нині продовжують справу свого вчителя. Академіка В. В. Копейчикова по праву можна назвати класиком: теоретик права, який своїми працями зробив значний внесок в історію держави та права України.

Список використаних джерел

1. Володимир Володимирович Копейчиков. Наукова школа прав людини та їх забезпечення в діяльності правоохоронних органів / [М. М. Пендюра, С. Д. Гусарев, В. С. Заяць, О. Д. Тихомиров]. Київ, 2008. 34 с.
2. Декларація Про державний суверенітет України від 16 лип. 1990 р. № 55-12. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990. № 31. Ст. 429.
3. Про проголошення незалежності України : Постанова Верховної Ради Української РСР від 24 серп. 1991 р. № 1427-12. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/55-12>.
4. Капічон О. Г. Історико-правова спадщина академіка В. В. Копейчикова : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2018. 20 с.
5. Копейчиков В., Гусарев С. Питання реалізації Конституції України. *Вісник Академії правових наук України*. Харків, 1997. № 3. С. 15–23.
6. Основи конституційного права України : підручник / за ред. В. В. Копейчикова. 2-ге вид., допов. Київ, 1998. 288 с.

**Студент за ОР «Бакалавр» юридичного
факультету Київського національного
університету імені Тараса Шевченка**

Карпович Анна¹

АКТУАЛЬНЕ ПИТАННЯ ЩОДО НОРМАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИТОСТІ

З проголошенням незалежності України з'явилися необхідні умови для повномасштабного вивчення механізму формування правомірної поведінки кожного індивіда суспільства. Дослідження основних аспектів механізму формування мотивації правомірної поведінки особи та суспільства в цілому має важливе теоретичне й

¹ Науковий керівник: Теремцова Н.В.